

"Predicting the Nature of Redemption: The legitimacy of our celebration"

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י עמוד א 1

בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה – מת אתה – בעולם הזה, ולא תחיה – לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא – לעביד.

כלי יקר הקדמה 2

יקר ראתה עיני (על פי איוב כח י) כי עוד חזון למועד אשר דיבר ה' לרחם עניי עמו הנפוצים בכל קצוי ארץ וים רחוקים והולכים מדחי אל דחי, וימים רבים לישראל בכור התלאות המצרף ומזקק כבור סיגיני, ואם כפי מיעוט השגתינו אין אתנו יודע עד מה קץ התלאות והפלאות, אל ה' הוא יודע כי לטובה חשבה האלהים בהדי כבשי דרחמנא למה לי, הלא יקים ה' דברו הטוב אשר דיבר על בית ישראל בהגיע התור הקצוב או בהיטיב ישראל דרכיו, כי יראו כי אזלת יד והצרות מתגברות מי הגבר אשר לא יראה ואיזהו הנפש אשר לא תעונה ישיב אל לבו לשוב אל ה' בכל לב, גם ה' יתן הטוב ישוב נדחי עמו וירום קרן משיחו אשר קרני ראם קרניו והם רבבות אפרים (דברים לג יז):

רבי שלמה אפרים מלונטשיץ (או: 'איש לונטשיץ') נולד בלונטשיץ שבפולניה בערך בשנת ש' (1540). רבו המובהק היה המהרש"ל. תקופה מסויימת שהה בלבוב (למברג) ושימש שם כראש ישיבה, ומשנת שס"ד (1604) כיהן כעוזרו של המהר"ל ברבנות העיר פראג וכראש הישיבה בה, ולאחר פטירת המהר"ל בשנת שס"ט (1609) מונה לרב העיר. היה ידוע כדרשן מופלג. חיבר חיבורים רבים בענייני מוסר ויראת שמים, אך התפרסם בזכות ספר דרשותיו 'עוללות אפרים', ובעיקר בזכות פירושו 'כלי יקר' על התורה, שנוסף לפרשנות מעמיקה של הכתוב יש בו התייחסות רבה לענייני מוסר; על שמו הוא מכונה 'בעל הכלי יקר'. היה פעיל בעסקי ציבור, וחבר 'ועד ארבע הארצות'. העמיד תלמידים רבים

ר' צדוק הכהן מלובלין – ליקוטי מאמרים עמוד קיג 3

וכן בבני אמרו (שם י' א) בחזקיה דנענש על דלא נסיב אף דחזי דהוה ליה בני דלא מעלי דבהדי כבשי דרחמנא וכו' כי מכל מקום יש בו שורש טוב דעל כן ממנו שלשלת המשיח, ובמצרים נאמר (שמות א', ז') וישרצו וגו' ואמרו ז"ל (שמות רבה א', ח' ובילקוט קס"ב) כשרצים הללו שהוא לשון מגונה רק לפי שבכלל הריבוי היו הרשעים שמתו בשלושת ימי אפלה אמרו כן ומכל מקום רצון ה' יתברך היה גם בזה:

ר' צדוק הכהן רבינוביץ (רובינשטיין) נולד בשנת תקפ"ג (1823) לאביו ר' יעקב שהיה רבה של קריזבורג שבליטא. מילדותו נחשב לעילוי. בשנת תר"ג (1843) הוא נאלץ לקבל היתר ממאה רבנים כדי להיפרד מאשתו, וכך הגיע לערי פולין, הכיר כמה מגדולי החסידות ודבק בדרכם, ובעיקר נקשר לר' מרדכי יוסף ליינר מאיז'ביצא. הוא עבר ללובלין, והחל לחבר ספרים בתורת החסידות על פי שיטת רבו; ספרו המפורסם 'צדקת הצדיק' פורסם בשנת תר"ח (1848). משנת תרמ"ח (1888) שימש כאדמו"ר בלובלין, עד פטירתו בשנת תר"ס (1900).

אגרות הרמ"ה סימן כב 4

ואיך יעלה על לב איש אשר נתן השי"ת חכמה בלבו לקחת דברי האגדה כפשטן והפסוקים כצורתן. והנה אמרו רבותינו (ברכות יז א) העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה. ובמקום אחר אמרו (ב"ב עה א) עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים מליתן לעוה"ב שנאמר יכרו עליו חברים. ואנטונינוס שאל לרבינו הקדוש (ירושלמי פרק חלק ה"ה וש"נ) אם יאכילהו מליתן לעוה"ב והשיב לו הן ואמר לו אנטונינוס הנה מגדי הפסח אי אתה יכול להאכילני כזית בעולם הזה ואיך תאכילני מליתן לעולם הבא. ועוד אמרו חכמים (תענית כה א) עתידי צדיקי דאכלי בפתורא דארבע רגלי לעלמא דאתי. ועוד אמרו חכמים (סנה' ק א) עתיד הקדוש ברוך הוא להוציא נחל מבית קודש הקדשים ועליו מכל מיני מגדים. מכל אלה הדברים נראה לדעת רבותינו שהעולם הבא יש בו אכילה ושתיה. אם כן דבריהם סותרין זה את זה, לאשר שומע אמרי אל ומחזה האמת בעין לבו לא יחזה. **ואמנם אם רוח המושל תעלה עליך, ושמרת פתחי פיך, לא הכברת מליך ולא העתרת דבריך. ולא הגדלת פיך לדבר מלבך דברים שאין לך בהם קבלה מפי רבך. כל שכן מדברים שאפילו הקדמונים החכמים והגאונים לא ירדו לתכלית אמיתת העתידות. יען כי הם סודות ואינן מפורשות ככל הצורך בספרי הנבואות, לדעת האמת כמה ימי שני ימות המשיח וכמה יהיה בין ימות המשיח ותחיית המתים וכמה יהיה בין תחית המתים והעולם הבא, ומה יעשו החיים בינתיים.** ואחרי שנעלמה ממך תושיה ולא ידעת על אי זה עוה"ב אמר הרב שאין בו גוף ולא גויה, היתה תהלה לך דומיה, עד דרשך וחקרך סתרי הדברים מפי זקן ורב משכיל דורש את אלהים. כי האמנם יש בהם סודות נפלאים ונכסים ונעלמים מעיני רבים וחכמים, ונגלים לברי לבב משכילים.

רבנו מאיר ב"ר טודרוס הלוי אבולעפיה (הרמ"ה) נולד בערך בשנת ד"א תתק"ל (1170) בעיר בורגוס שבספרד. בצעירותו עבר לטולידו, ובמשך הזמן מונה לדיין בבית הדין המקומי, שעם חבריו נמנו גם ר' יצחק ב"ר מאיר אבן מגאש (נכד ר"י מגאש) ור' אברהם ב"ר נתן (בעל ספר 'המנהיג'); כמו כן עמד שם בראש הישיבה. הוא נפטר בטולידו בשנת ה"א ד' (1244).

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא 5

הלכה ג

ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין הדבר כך, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת, ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים, ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן, וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורוס

איגרת תחית המתים 6

וכבר ספקו גם כן אנשים בדברנו בסוף החבור במקום שאמרנו דבר זה לשונו: "אל יעלה על דעתך שמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או יחיה מתים וכיוצא בדברים", והבאנו ראייה על זה מה שבארנוהו, וחשבו קצת חלושי העיון שזאת הכחשה לתחית המתים, והוא סותר מה שבארנוהו בפירוש המשנה שתחית המתים פנה מפנות התורה, וזה כלו מבואר אין ספק בו, ולא סתירה, והוא שאנחנו אמרנו, שהמשיח לא יבוקש ממנו שיעשה מופת, שיבקע הים, או יחיה מת על צד המופת, מפני שאין מבוקש ממנו מופת אחר שיעדו בו הנביאים אשר התאמתה נבואתם. ולא יתחייב מזה המאמר שהשם לא יחיה מתים כשירצה ולמי שירצה, אם בימי המשיח או לפניו או לאחריו מותו.

סוף דבר, כל אלה הם דברים שאינם פנות התורה, ואין להקפיד איך יאמינו בהם, וצריך שימתין האדם לגוף האמונה באלו הדברים, עד אשר יראו במהרה בימינו, ואז יתבאר אם הם משל או מופת. וכבר נודע שאנחנו נברח מאד משנוי סדר בראשית.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א 7

מאי מברך? מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של חנוכה והיכן צונו? רב אויא אמר: +דברים יז+ מלא תסור. רב נחמיה אמר: +דברים לב+ שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך.

דברים פרק לב

(ז) זכר ימות עולם בינו שנות דר ודר שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך:

רש"י דברים פרק לב

דבר אחר לא נתתם לבבכם על שעבר. בינו שנות דור ודור להכיר להבא שיש בידו להיטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם הבא:

חתם סופר מסכת שבת דף כג עמוד א 8

והיכן ציונו וכו' יל"ד במאי פליגי ומאי נ"מ. ורמב"ן בהשגותיו לס' השרשים שרש א' כ' על מ"ש הרמב"ם דכל מצות דרבנן כחנוכה ומגילה בכלום המבטלם עובר על לאו ועשה לא תסור ועפ"י הדבר אשר יגידו לך ופליג רמב"ן דוקא מצוה ששרשה דאורייתא וחכמים הוסיפו סייג כגון בשר עוף בחלב האי אסמכוהו על לא תסור אבל חנוכה ומגילה משאל אביך נפקא. ושוב כתב דבהא פליגי בשמעתין רב אויא ור' נחמיה. והקשה מגילת אסתר א"כ מנ"ל לרמב"ן דהלכה כר' נחמיה דלמא כר' אויא ע"ש. ולפע"ד אפי' יהיבנא לרמב"ן דמצוה שאין לה שרש מן התורה לא אסמכוהו אלא תסור מ"מ מגילה וחנוכה והלל שרשם בקדש מן התורה כמשאחז"ל פ"ק דמגילה ופ"ב דעירובין משיעבוד לגאולה אומר שירה ממות לחיים לא כ"ש ומחוייבים מן התורה לעשות שום זכרון לכל נס מק"ו דיציאת מצרים אלא שמסרן לחכמים מה יתקנו אם להדליק נרות או לשלוח מנות וכדומה וא"כ הני מצות דרבנן שרשם דאורייתא טפי מבשר עוף בחלב ואסמכוהו אלא תסור.